

T.B.M.M.CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı

Tarih : 20 Mayıs 2026

Sayı : 19155

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

44979

Aşağıda belirtilen sorularımın Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Vedat Işıkhan tarafından Anayasa'nın 98'inci ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri uyarınca yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim. 18.05.2026

Av. Mahmut TANAL
Şanlıurfa Milletvekili

Türkiye'de mevsimlik gezici tarım işçileri yıllardır ağır çalışma koşulları, kayıt dışılık, sosyal güvencesizlik ve insan onuruna aykırı yaşam şartları altında çalıştırılmaktadır.

Başta Şanlıurfa olmak üzere Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nden her yıl yüz binlerce yurttaşımız aileleri ve çocuklarıyla birlikte farklı illere gitmek zorunda kalmakta; tarımsal üretimin en ağır yükünü taşıyan bu insanlar çoğu zaman sosyal güvenlik, iş güvencesinden ve temel çalışma haklarından mahrum bırakılmaktadır.

Saha gözlemleri, akademik çalışmalar ve kamuoyuna yansıyan veriler; mevsimlik tarım işçilerinin önemli bölümünün sigortasız çalıştırıldığını, düşük ücretlerle kayıt dışı biçimde istihdam edildiğini ve çalışma koşullarının etkin biçimde denetlenmediğini göstermektedir.

Özellikle "elçi" veya "dayıbaşı" sistemi üzerinden kurulan çalışma düzeninin birçok bölgede fiilen devam ettiği; işçilerin ücretlerinden kesintiler yapıldığı, kayıt dışı çalıştırmanın yaygınlaştığı ve çalışma ilişkilerinin büyük ölçüde denetim dışında kaldığı yönünde ciddi değerlendirmeler bulunmaktadır.

Bunun yanında çocukların eğitim çağında tarım alanlarında çalıştırıldığı, kadınların ağır koşullar altında sosyal güvenceden yoksun bırakıldığı, işçilerin önemli bölümünün iş kazaları ve trafik kazaları bakımından ciddi risk altında bulunduğu bilinmektedir.

Tarım işçilerini taşıyan araçların karıştığı trafik kazalarında her yıl çok sayıda yurttaşımız hayatını kaybetmekte veya yaralanmaktadır. Buna rağmen işçilerin çalışma ve ulaşım koşullarının etkin biçimde denetlenmediği yönündeki eleştiriler devam etmektedir.

İş Kanunu'nun tarım işçileri bakımından yarattığı koruma boşluğu, kayıt dışı çalışma düzeni ve denetim eksiklikleri birlikte değerlendirildiğinde; mevsimlik tarım işçilerinin uzun yıllardır sistematik bir emek sömürüsüyle karşı karşıya bırakıldığı yönündeki değerlendirmeler güçlenmektedir.

Anayasa'nın 49'uncu maddesi çalışma hakkını güvence altına almakta; devletin çalışanları koruma yükümlülüğünü açıkça düzenlemektedir. Sosyal hukuk devletinin temel yükümlülüklerinden biri de emeğin korunması ve kayıt dışı sömürünün engellenmesidir.

Bu bağlamda;

1. Türkiye'de son 10 yıl içerisinde kayıt altına alınan mevsimlik gezici tarım işçisi sayısı kaçtır?
2. Şanlıurfa'dan diğer illere mevsimlik tarım işçiliği amacıyla göç eden işçi sayısı yıllara göre kaçtır?

3. Mevsimlik tarım işçileri arasında sosyal güvenlik kapsamına alınan kişi sayısı kaçtır?
4. Sigortasız çalıştırıldığı tespit edilen mevsimlik tarım işçisi sayısı kaçtır?
5. Son 10 yılda mevsimlik tarım işçilerine yönelik kaç iş müfettişi denetimi yapılmıştır?
Bu denetimlerde kaç işveren hakkında işlem uygulanmıştır?
6. Çocuk işçiliği nedeniyle son 10 yılda kaç işveren veya tarım aracısı hakkında idari işlem yapılmıştır?
7. Eğitim çağındaki çocukların tarım alanlarında çalıştırıldığı bilinmesine rağmen hangi somut müdahaleler yapılmıştır?
8. “Elçi” veya “dayıbaşı” sistemi üzerinden faaliyet gösteren kaç tarım aracısı kayıt altındadır?
9. Tarım araçlarının denetimine ilişkin son 5 yılda kaç işlem uygulanmıştır?
10. Tarım araçlarının işçilerin ücretlerinden hukuka aykırı kesinti yaptığı yönündeki iddialar hakkında herhangi bir inceleme yapılmış mıdır?
11. Mevsimlik tarım işçilerinin çalışma saatleri, ücretleri ve barınma koşulları düzenli olarak denetlenmekte midir?
12. İş Kanunu kapsamında tarım işçilerinin korunmasına ilişkin mevcut düzenlemelerin yetersiz kaldığı yönündeki değerlendirmeler hakkında Bakanlığınızın görüşü nedir?
13. Tarım işçilerinin önemli bölümünün kayıt dışı çalıştırılmasının devletin denetim yükümlülüğü bakımından ciddi bir kamu yönetimi sorunu oluşturduğu yönündeki değerlendirmeler hakkında Bakanlığınızın görüşü nedir?
14. Mevsimlik tarım işçilerini taşıyan araçların karıştığı trafik kazalarına ilişkin Bakanlığınızca hazırlanmış herhangi bir risk analizi bulunmakta mıdır?
15. Son 10 yılda mevsimlik tarım işçilerinin karıştığı iş kazası ve trafik kazası sayısı kaçtır?
Bu kazalarda hayatını kaybeden ve yaralanan işçi sayısı kaçtır?
16. Mevsimlik tarım işçisi kadınların sosyal güvenlik, çalışma koşulları ve iş sağlığı bakımından yaşadığı sorunlara ilişkin özel bir çalışma yürütülmekte midir?
17. Tarım sektöründe çocuk işçiliğini ve kayıt dışı çalışmayı önlemeye yönelik yeni bir ulusal eylem planı hazırlanmakta mıdır?
18. Mevsimlik tarım işçilerinin insan onuruna uygun çalışma koşullarına kavuşmasını sağlamak amacıyla Bakanlığınızın somut eylem planı nedir?